

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

25. juuli 2018*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö kriminaalasjades – Euroopa vahistamismäärus – Raamotsus 2002/584/JSK – Artikli 1 lõige 2, artikli 3 punkt 2 ja artikli 4 punkt 3 – Täitmata jätmisest keeldumise alused – Kriminaaluurimise lõpetamine – *Ne bis in idem*'i põhimõte – Tagaotsitav isik, kes oli samu tegusid puudutavas varasemas menetluses tunnistaja – Sama isiku suhtes mitme Euroopa vahistamismääruse tegemine

Kohtuasjas C-268/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Županijski Sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus, Horvaatia) 16. mai 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 18. mail 2017, Euroopa vahistamismääruse tegemise menetluses järgmise isiku suhtes:

AY,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, kohtunikud E. Levits, A. Borg Barthet, M. Berger (ettekandja) ja F. Biltgen,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 28. veebruari 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- AY, esindajad: *odvjetnica* L. Valković, *odvjetnik* G. Mikuličić, M. Lester, *QC*, *barrister* S. Abram, *barrister* P. FitzGerald ja *solicitor* M. O'Kane,
- Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, esindajad: T. Laptoš, V. Marušić ja D. Hržina,
- Horvaatia valitsus, esindaja: T. Galli,
- Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Vlácil ja O. Serdula,
- Iirimaa, esindajad: M. Browne, L. Williams ja A. Joyce, keda abistas G. Mullan, *BL*,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, G. Koós ja M. M. Tátrai,

* Kohtumenetluse keel: horvaadi.

- Austria valitsus, esindajad: G. Eberhard ja C. Pesendorfer,
  - Rumeenia valitsus, esindajad: E. Gane, C.-M. Florescu ja R.-M. Mangu,
  - Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters, M. Mataija ja S. Grünheid,
- olles 16. mai 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT 2002, L 190, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 34) (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT 2009, L 81, lk 24) (edaspidi „raamotsus 2002/584“)) artikli 1 lõiget 2, artikli 3 punkti 2 ja artikli 4 punkti 3.
- 2 Taotlus on esitatud Županijski Sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus, Horvaatia) poolt Ungari kodaniku AY suhtes Euroopa vahistamismääruse tegemise menetluses.

Õiguslik raamistik

- 3 Raamotsuse 2002/584 artiklis 1 on ette nähtud:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei ole mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.“

- 4 Raamotsuse artikli 2 „Euroopa vahistamismääruse rakendusala“ lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Euroopa vahistamismääruse võib teha tegude eest, mida vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatakse vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud, või kui karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme kohta on otsus tehtud, peab see olema vähemalt nelja kuu pikkune.

2. Käesoleva raamotsuse alusel ja teo topeltkaristatavust kontrollimata toimub Euroopa vahistamismääruse alusel üleandmine järgmiste kuritegude puhul, nagu need on vahistamismääruse teinud liikmesriigi õigusaktides määratletud ja kui need on vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatavad vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt kolm aastat:

[...]

- korruptsioon,

[...]“.

- 5 Raamotsuse artiklis 3 „Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud alused“ on ette nähtud:

„Vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus (edaspidi „vahistamismäärust täitev õigusasutus“) kohustub keelduma Euroopa vahistamismääruse täitmisest järgmistel juhtudel:

[...]

2. kui vahistamismäärust täitev õigusasutus teab, et tagaotsitava suhtes on samade tegude eest teises liikmesriigis langetatud lõplik kohtuotsus ning kui sellega on määratud karistus, on see karistus kantud või on see sel ajal kandmisel või ei saa seda enam karistuse määranud liikmesriigi õiguse alusel täita;

[...]“.

- 6 Raamotsuse 2002/584 artiklis 4 „Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikud alused“ on sätestatud:

„Vahistamismäärust täitev õigusasutus võib keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui:

[...]

3. kui vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutused on otsustanud Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva süüteo eest vastutusele mitte võtta või menetlus lõpetada või kui tagaotsitava suhtes on liikmesriigis seoses samade tegudega langetatud lõplik kohtuotsus, mis ei võimalda menetlust jätkata;

[...]“.

Põhimenetlus ja eelotsuse küsimused

- 7 AY, kes on Ungari kodanik ja ühe Ungari äriühingu juhatuse esimees, anti 31. märtsil 2014 Horvaatias kohtu alla süüdistatuna aktiivses korrupsioonis. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (Korrupsiooni ja Organiseeritud Kuritegevuse Mahasurumise Amet) esitatud süüdistuse kohaselt heideti AY-le ette märkimisväärse rahasumma õigusvastaselt maksmist kõrgele Horvaatia poliitikule vastutasuna lepingu sõlmimise eest.
- 8 AY suhtes alustati Horvaatias 10. juunil 2011 uurimist. Uurimise läbiviimise otsuse vastuvõtmise ajal paluti pädeval Ungari asutusel osutada rahvusvahelist õigusabi, kuulates AY kahtlustatavana üle ja toimetades talle kätte kohtukutse.
- 9 Horvaatia ametivõimud kordasid seda palvet mitmes õigusabitaotluses. Ungari ei täitnud neid õigusabitaotlusi, põhjendusel et see oleks kahjustanud Ungari riiklikke huve. Seetõttu peatati detsembris 2012 Horvaatias uurimine.
- 10 Siiski alustas Ungari peaprokurör 14. juulil 2011 Horvaatia ametivõimude edastatud teabe põhjal uurimise, kuna oli tekkinud põhjendatud kahtlus, et on toime pandud Ungari karistusseadustikus ette nähtud kuritegu, mis seisneb rahvusvahelisel tasandil aktiivses korrupsioonis. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et see uurimine lõpetati Ungari keskuurimisbüroo 20. jaanuari 2012. aasta otsusega põhjusel, et toime pandud teod ei kujuta endast vastavalt Ungari õigusele kuritegu.

- 11 Nimetatud uurimist ei alustatud AY kui kahtlustatava suhtes, vaid ainult tundmatu toimepanija suhtes seoses kuriteoga. AY kuulati sellega seoses üle üksnes tunnistajana. Lisaks ei kuulatud üle Horvaatia kõrget poliitikut, kellele oli väidetavalt raha makstud.
- 12 Pärast Horvaatia Vabariigi ühinemist Euroopa Liiduga ja enne kriminaalmenetluse alustamist Horvaatias tegi Korruptsiooni ja Organiseeritud Kuritegevuse Mahasurumise Amet 1. oktoobril 2013 AY suhtes Euroopa vahistamismääruse.
- 13 Fővárosi Törvényszék (Pealinna Budapesti kohus, Ungari) 7. oktoobri 2013. aasta otsusega keelduti selle Euroopa vahistamismääruse täitmisest põhjusel, et kättesaadavate andmete põhjal on võimalik tuvastada, et Ungaris oli vahistamismääruse aluseks olevate samade tegude põhjal juba alustatud kriminaalmenetlust, mis oli lõpetatud.
- 14 Pärast Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumist tuvastati AY asukoht Saksamaal ja Austrias, aga need mõlemad liikmesriigid teatasid, et nad otsustasid Interpoli välja antud rahvusvahelist tagaotsimisteadet mitte järgida, sest tegu on *ne bis in idem*'i põhimõtte võimaliku rikkumisega. Seejärel otsustas Interpoli sekretariaat, et AY suhtes välja antud rahvusvaheline tagaotsimisteadete kustutatakse ning Horvaatia Vabariigil ei ole lubatud kasutada seoses AY-ga Interpoli kanaleid *ne bis in idem*'i põhimõtte rikkumise ohu tõttu ja Ungari väidetavatel riikliku julgeoleku kaalutlustel.
- 15 Kuna AY anti Horvaatias kohtu alla, tegi seekord teise Euroopa vahistamismääruse, mida Ungari siiski kunagi ei täitnud, 15. detsembril 2015 eelotsusetaotluse esitanud kohtu Euroopa vahistamismäärust menetlev koda.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus saatis 27. jaanuaril 2017 uuesti selle Euroopa vahistamismääruse pädevale Ungari asutusele. Nimetatud kohus täpsustas sellega seoses, et kuna selles kohtus oli AY suhtes alustatud kriminaalmenetlust ning Euroopa vahistamismääruse oli algul teinud prokuratuur kriminaalmenetluse alustamisele eelnevas etapis, siis on asjaolud vahistamismääruse teinud riigis muutunud.
- 17 Kuna teise Euroopa vahistamismääruse saatmisest oli möödunud 60 päeva, ilma et vastust oleks saadud, pöördus eelotsusetaotluse esitanud kohus Eurojusti Horvaatia liikme poole. Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob esile, et pärast sekkumist edastas Eurojusti Horvaatia liige talle Ungari pädeva asutuse arvamuse, milles on märgitud, et see asutus on seisukohal, et tehtud Euroopa vahistamismäärust, mille kohta juba tehti otsus kriminaalmenetluse eeluurimisetapis Horvaatias, ei tule täita. Seepärast ei ole raamotsuses 2002/584 ette nähtud vahistamismääruse menetlemise tähtajad samuti talle siduvad. Lisaks on märgitud, et Ungaris ei ole seaduslikku võimalust AY-d vahistada või algselt Horvaatias 15. detsembril 2015 tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseks uut menetlust. Samasugune Ungari pädeva asutuse arvamus edastati eelotsusetaotluse esitanud kohtule 4. aprillil 2017.
- 18 Selles kontekstis on eelotsusetaotluse esitanud kohtul esiteks kahtlusi, kuidas tuleks tõlgendada raamotsuse 2002/584 artikli 3 punktis 2 ja artikli 4 punktis 3 sätestatud Euroopa vahistamismääruse täitmisest jätmise aluseid. Nimelt on see kohus arvamusel, et Euroopa vahistamismääruse ese on tagaotsitav isik, mistõttu otsus, mida on nimetatud Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumise alusena, peab puudutama tagaotsitavat isikut kahtlustatava või süüdistatavana. Kui tagaotsitav isik kuulati selle otsuse aluseks olnud menetluses üle tunnistajana, ei saa see olla Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumise alus. Järelikult ei saa otsusega, millega Ungaris lõpetati uurimine, mida ei olnud alustatud AY suhtes, õigustada isiku üleandmisest keeldumist.
- 19 Teiseks on nimetatud kohus seisukohal, et Euroopa Kohtule on vaja eelotsusetaotlus esitada, selleks et teada saada, millised on vahistamismäärust täitva riigi kohustused, kui erinevad pädevad asutused on teinud Euroopa vahistamismääruse mitu korda kriminaalmenetluse alustamisele eelnevates ja järgnevates etappides.

20 Nendel asjaoludel otsustas Županijski sud u Zagrebu (Zagrebi maakonnakohus, Horvaatia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et isiku suhtes ei alustatud menetlust seoses süüteo, mille kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus, või et see lõpetati, puudutab ainult süütegu, mille kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus, või tuleb seda õigusnormi mõista nii, et menetlusest loobumine või selle lõpetamine peab puudutama ka tagaotsitavat isikut kui kahtlustatavat/süüdistatavat selle menetluse raames?
2. Kas liikmesriik võib tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmisest raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 3 alusel keelduda, kui teise liikmesriigi õigusasutus otsustas süüteo suhtes, mille kohta on tehtud Euroopa vahistamismäärus, menetlust mitte alustada või selle lõpetada, juhul kui asjaomase menetluse raames oli tagaotsitav isik tunnistaja, mitte kahtlustatava/süüdistatava staatuses?
3. Kas otsus lõpetada uurimine, mille raames tagaotsitav isik ei olnud kahtlustatav, vaid ta kuulati üle tunnistajana, on teiste liikmesriikide jaoks alus tehtud Euroopa vahistamismäärust mitte menetleda vastavalt raamotsuse 2002/584 artikli 3 punktile 2?
4. Millises seoses on raamotsuse artikli 3 punktis 2 ette nähtud isiku üleandmisest keeldumise kohustuslik alus juhul, kui „vahistamismäärust täitev õigusasutus teab, et tagaotsitava suhtes on samade tegude eest teises liikmesriigis langetatud lõplik kohtuotsus“, ja raamotsuse artikli 4 punktis 3 ette nähtud isiku üleandmisest keeldumise vabatahtlik alus juhul, kui „tagaotsitava suhtes on liikmesriigis seoses samade tegudega langetatud lõplik kohtuotsus, mis ei võimalda menetlust jätkata“?
5. Kas raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev riik on kohustatud vastu võtma otsuse iga talle edastatud Euroopa vahistamismääruse kohta ja seda ka siis, kui ta on juba teinud otsuse varasema Euroopa vahistamismääruse kohta, mille on teinud teine õigusasutus sama tagaotsitava isiku suhtes sama kriminaalmenetluse raames, ja kui uus Euroopa vahistamismäärus on tehtud seetõttu, et asjaolud Euroopa vahistamismääruse teinud riigis on muutunud (eelotsusetaotluse esitanud kohtusse pöördumise otsus – kriminaalmenetluse alustamine, süüteo toimepanemise kaudsete tõendite rangem käsitus, uus pädev õigusasutus/kohus)?“

Menetlus Euroopa Kohtus

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas taotluse lahendada käesolev eelotsusetaotlus Euroopa Kohtu kodukorra artikli 107 alusel eelotsuse kiirmenetluses. Taotluse põhjenduseks täpsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige, et tagaotsitava isiku saab vahistada ning et tema suhtes on otsustatud eelvangitusse paigutamise tõkendi kohaldamine.
- 22 Viies koda otsustas 1. juunil 2017 ettekandja-kohtuniku ettepaneku alusel pärast kohtujuristi ärakuulamist selle taotluse rahuldamata jätta. Sellegipoolest otsustas Euroopa Kohtu president 9. juunil 2017 põhikohtuasja asjaolusid arvestades menetleda seda kohtuasja eelisjärjekorras vastavalt kodukorra artikli 53 lõikele 3.

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

- 23 AY vaidleb vastu eelotsusetaotluse vastuvõetavusele, kuna vastused esitatud küsimustele ei ole tema suhtes Horvaatias toimivas tagaseljamenetluses asjakohased. Küsimused puudutavad seda, kas teised liikmesriigid pidid või peavad täitma tema suhtes tehtud esimest ja teist Euroopa vahistamismäärust. Nendele küsimustele vastamist ei ole aga vaja selleks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks teha süüdistuse kohta oma kohtuotsuse.
- 24 Seoses sellega tasub märkida, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on ELTL artiklis 267 sätestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute vahelise koostöö raames üksnes asja menetlaval ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul õigus kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud otsuse tegema (12. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Sleutjes, C-278/16, EU:C:2017:757, punkt 21 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamise küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotluse jätta läbi vaatamata üksnes juhul, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendamisel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (12. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Sleutjes, C-278/16, EU:C:2017:757, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Käesoleval juhul ei ilmne aga Euroopa Kohtule esitatud toimikust selgelt, et käesolev olukord vastaks ühele neist tingimustest. Nimelt on eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli kaks eraldiseisvat menetlust, mis puudutavad AY-d: tagaseljamenetlus kriminaalasjas selle kohtu sisulisi otsuseid tegevas kojas ja Euroopa vahistamismääruse tegemist puudutav menetlus selleks pädevas kojas. Käesolev eelotsusetaotlus on aga esitatud viimasena nimetatud menetluse jätkuna.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täheldab sellega seoses, et ta pöördub Euroopa Kohtu poole selleks, et esitatud küsimustele antud vastustest sõltuvalt teha otsus AY suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse tagasivõtmise kohta. Seega ei saa väita, et esitatud küsimustel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või et probleem on hüpoteetiline.
- 28 Igal juhul ei sea eelotsusetaotluse vastuvõetavust kahtluse alla asjaolu, et esitatud küsimused puudutavad Euroopa vahistamismäärust täitva õigusasutuse kohustusi, kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus on Euroopa vahistamismääruse teinud õigusasutus. Nimelt on Euroopa vahistamismääruse tegemise tagajärg tagaotsitava isiku võimalik vahistamine ning järelikult riivab see tagaotsitava isiku isiklikku vabadust. Euroopa Kohus on aga otsustanud, et mis puutub Euroopa vahistamismäärusega seotud menetlusse, siis põhiõiguste tagamine on esmajärjekorras vahistamismääruse teinud liikmesriigi ülesanne (23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, punkt 50).
- 29 Järelikult selleks, et kindlustada nende õiguste tagamine – mille tulemusel võib õigusasutus teha otsuse tema tehtud Euroopa vahistamismääruse tagasivõtmise kohta –, on oluline, et sellel õigusasutusel oleks võimalus pöörduda eelotsusetaotlusega Euroopa Kohtu poole.
- 30 Seega tuleb tõdeda, et põhikohtuasjas sõltub kõnealuse Euroopa vahistamismääruse jõusse jätmine või selle tagasivõtmise otsuse tegemine küsimusest, kas raamotsust 2002/584 tuleb tõlgendada nii, et sellega on täitva liikmesriigi õigusasutusel lubatud, või olenevalt olukorrast on see õigusasutus isegi kohustatud sellistel asjaoludel, nagu on vaatluse all käesolevas asjas, mitte võtma otsust talle edastatud Euroopa vahistamismääruse kohta või keelduma selle täitmisest.

31 Järelikult on käesolev eelotsusetaotlus vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Viies küsimus

- 32 Viienda küsimusega, mida tuleb analüüsida esimesena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus on kohustatud vastu võtma otsuse iga talle edastatud Euroopa vahistamismääruse kohta, isegi kui selles liikmesriigis on juba tehtud otsus varasema Euroopa vahistamismääruse kohta sama isiku suhtes ja seoses samade tegudega, kuid teine Euroopa vahistamismäärus on tehtud üksnes seetõttu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis on tagaotsitav isik süüdistatavana kohtu alla antud.
- 33 Nagu selgub raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõikest 2, peavad liikmesriigid täitma mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt raamotsuse sätetele. Välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid, võivad õigusasutused keelduda vahistamismääruse täitmisest vaid raamotsuses ette nähtud ja ammendavalt loetletud täitmata jätmise juhtudel, ning Euroopa vahistamismääruse täitmisele võib seada üksnes nimetatud raamotsuses ammendavalt ette nähtud tingimusi. Nii on raamotsuses sõnaselgelt märgitud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud alused (artikkel 3) ja vabatahtlikud alused (artiklid 4 ja 4a) (vt 10. augusti 2017. aasta kohtuotsus *Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, punktid 50 ja 51).
- 34 Selles küsimuses on raamotsuse 2002/584 artikli 15 lõikes 1 ette nähtud, et „[v]ahistamismäärust täitev õigusasutus teeb selles raamotsuses määratletud aja jooksul ja tingimustel otsuse, kas isik tuleb üle anda“. Lisaks on raamotsuse artikli 17 lõigetes 1 ja 6 sätestatud, et „Euroopa vahistamismäärust menetletakse ja see täidetakse viivitamatult“ ning vahistamismääruse „täitmisest keeldumise korral tuleb esitada põhjused“. Lisaks on raamotsuse artiklis 22 ette nähtud, et „[v]ahistamismäärust täitev õigusasutus teatab vahistamismääruse teinud õigusasutusele viivitamata Euroopa vahistamismääruse kohta tehtud otsusest“.
- 35 Järelikult tuleb nõustuda kohtujuristiga, kes märkis on ettepaneku punktis 38, et vahistamismäärust täitev õigusasutus, kes ei vasta tehtud Euroopa vahistamismäärusele ja seega ei edasta vahistamismääruse teinud õigusasutusele otsust, rikub talle raamotsuse 2002/584 sätetest tulenevaid kohustusi.
- 36 Järelikult tuleb viiendale küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus on kohustatud vastu võtma otsuse iga talle edastatud Euroopa vahistamismääruse kohta, isegi kui selles liikmesriigis on juba tehtud otsus varasema Euroopa vahistamismääruse kohta sama isiku suhtes ja seoses samade tegudega, kuid teine Euroopa vahistamismäärus on tehtud üksnes seetõttu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis on tagaotsitav isik süüdistatavana kohtu alla antud.

Esimene kuni neljas küsimus

- 37 Esimese kuni neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt seda, kas raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 ja artikli 4 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et sellisele prokuratuuri otsusele nagu põhikohtuasjas kõnealune Ungari keskuurimisbüroo otsus lõpetada tundmatu toimepanija suhtes läbi viidud uurimine, mille käigus kuulati isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, üle üksnes tunnistajana, võib tugineda selleks, et keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest nendest sätetest emma-kumma alusel.

Raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkt 2

- 38 Raamotsuse 2002/584 artikli 3 punktis 2 on ette nähtud täitmata jätmise kohustuslik alus, mille kohaselt tuleb vahistamismäärust täitval õigusasutusel keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui ta teab, et tagaotsitava suhtes on samade tegude eest teises liikmesriigis langetatud lõplik kohtuotsus ning kui sellega on määratud karistus, on see karistus kantud või on see sel ajal kandmisel või ei saa seda enam karistuse määranud liikmesriigi õiguse alusel täita.
- 39 Selle sätte eesmärk on vältida isiku sama kuriteo eest uuesti kohtu alla andmist või tema üle kohtumõistmist (16. novembri 2010. aasta kohtuotsus Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punkt 40) ning see väljendab Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 50 sätestatud *ne bis in idem*'i põhimõtet, mille järgi kedagi ei tohi mitu korda kohtu alla anda ega karistada sama kuriteo eest.
- 40 Üks tingimus, millele Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumine peab vastama, on see, et tagaotsitava suhtes on „langetatud lõplik kohtuotsus“.
- 41 Sellega seoses tuleb täpsustada, et isegi kui raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 sõnastuses on viidatud „kohtuotsusele“, kohaldatakse seda sätet samuti riigisisises õiguskorras kriminaalkohtumenetluses osalevate asutuste otsuste suhtes, millega liikmesriigis kriminaalmenetlus lõplikult lõpetatakse, isegi kui need otsused tehti ilma kohtu sekkumiseta ja need ei ole vormistatud kohtuotsusena (vt analoogia alusel 29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on tagaotsitava kohta tehtud lõplik kohtuotsus samade tegude eest raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 tähenduses, kui kriminaalmenetluse järel on kriminaalasi lõplikult lõpetatud või kui liikmesriigi õigusasutused on teinud otsuse, millega süüdistatav mõistetakse etteheidetavate tegude osas lõplikult õigeks (16. novembri 2010. aasta kohtuotsus Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 tähenduses „lõpliku kohtuotsuse“ tegemine eeldab seda, et tagaotsitava isiku suhtes on eelnevalt alustatud kriminaalmenetlust (vt selle kohta 16. novembri 2010. aasta kohtuotsus Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, punktid 46 ja 47; 5. juuni 2014. aasta kohtuotsus M, C-398/12, EU:C:2014:1057, punktid 31 ja 32, ning 29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punktid 34 ja 35).
- 44 Pealegi kohaldatakse *ne bis in idem*'i põhimõtet ainult nendele isikutele, kelle suhtes liikmesriik on langetanud lõpliku otsuse (vt 28. septembri 2006. aasta kohtuotsus Gasparini jt, C-467/04, EU:C:2006:610, punkt 37). Seda ei kohaldata aga sellistele isikutele nagu tunnistajad, kes on kriminaaluurimise raames üksnes ülekuulatud.
- 45 Käesoleval juhul selgub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et Horvaatia õigusbaitaotlusest tulenevalt Ungaris läbi viidud uurimismenetlus, mis lõpetati Ungari keskuurimisbüroo 20. jaanuari 2012. aasta otsusega, viidi läbi tundmatu toimepanija suhtes. Seda ei viidud läbi AY kui kahtlustatava või süüdistatava suhtes, kuna Ungari pädev asutus kuulus selle isiku üle üksnes tunnistajana. Seega, kuna AY suhtes ei ole kriminaalmenetlust läbi viidud, ei saa asuda seisukohale, et tema suhtes on tehtud lõplik kohtuotsus raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 tähenduses.
- 46 Järelikult ei saa selleks, et keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 alusel, tugineda sellisele prokuratuuri otsusele nagu põhikohtuasjas kõnealune Ungari keskuurimisbüroo otsus lõpetada uurimine, mille käigus kuulati isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, üle üksnes tunnistajana.

Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkt 3

- 47 Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 3 on ette nähtud kolm Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise vabatahtlikku alust.
- 48 Raamotsuse artikli 4 punktis 3 ette nähtud esimese täitmata jätmise aluse kohaselt võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutused on otsustanud Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva süüteo eest vastutusele mitte võtta.
- 49 Põhikohtuasjas kõnealune Ungari keskuurimisbüroo otsus ei puuduta aga süüteo eest vastutusele võtmata jätmist, mistõttu see täitmata jätmise alus on käesoleva juhtumi asjaoludel asjakohatu.
- 50 Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 3 ette nähtud teise täitmata jätmise aluse kohaselt võib vahistamismääruse täitmisest keelduda, kui vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutused on otsustanud Euroopa vahistamismääruse aluseks oleva süüteo eest toimuva menetluse lõpetada.
- 51 Sellega seoses tasub märkida, et raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 3 esimene osa, kus on see täitmata jätmise alus ette nähtud, puudutab üksnes „Euroopa vahistamismääruse aluseks olevat süütegu“, mitte tagaotsitavat isikut.
- 52 Samuti tuleb tähelepanu juhtida sellele, et kuna Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumine on erand, tuleb sellise vahistamismääruse täitmata jätmise aluseid tõlgendada kitsalt (vt 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Nagu aga väitis komisjon, oleks tõlgendus, mille kohaselt võib Euroopa vahistamismääruse täitmisest keelduda raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 3 esinevale teisele täitmata jätmise alusele tuginedes, kui vahistamismäärus puudutab samu tegusid kui need, mille kohta juba varem on otsus tehtud, ilma et oleks oluline selle isiku identiteet, kelle suhtes menetlus on algatatud, oleks ilmselgelt liiga lai ning sellega kaasneks oht, et Euroopa vahistamismääruse täitmise kohustusest hoitakse kõrvale.
- 54 Nagu selgub nimelt raamotsuse artikli 1 lõikest 1, on Euroopa vahistamismäärus kohtuotsus tagaotsitava vahi alla võtmiseks ja üleandmiseks. Seega ei ole Euroopa vahistamismäärus tehtud mitte üksnes süüteo suhtes, vaid selles on tingimata silmas peetud konkreetset isikut.
- 55 Lisaks ei ole selle täitmata jätmise aluse eesmärk kaitsta isikut võimaluse eest, et tema suhtes viiakse mitmes liikmesriigis sama teoga seonduvalt läbi mitu üksteisele järgnevat uurimist (vt analoogia alusel 29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Nimelt on raamotsus 2002/584 osa Euroopa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevast alast, kus esiteks on tagatud isikute vaba liikumine, millele teiseks lisanduvad asjakohased meetmed muu hulgas kuritegevuse ennetamise ja selle vastu võitlemise valdkonnas (vt analoogia alusel 29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punkt 46).
- 57 Seega tuleb raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 3 ette nähtud teist täitmata jätmise alust tõlgendades lähtuda vajadusest ennetada kuritegevust ja selle fenomeni vastu võidelda (vt analoogia alusel 29. juuni 2016. aasta kohtuotsus Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, punkt 47).
- 58 Tuleb aga tõdeda, et käesolevas asjas vaidlusalustel asjaoludel, kui esiteks viidi uurimine läbi tundmatu toimepanija, mitte Euroopa vahistamismäärusega tagaotsitava isiku suhtes ning teiseks ei tehtud seda uurimist lõpetavat otsust selle isiku suhtes, ei ole see isik seotud raamotsuse 2002/584 artikli 4 punkti 3 esimeses osas viidatud menetlusega, mis põhjendaks Euroopa vahistamismääruse täitmisest keeldumist.

- 59 Seda tõlgendust kinnitab raamotsuse 2002/584 tekkelugu, kuna komisjoni esialgsest ettepanekust (KOM[2001] 522 lõplik, lk 18) nähtub, et raamotsuse artikli 4 punkti 3 esimene osa peegeldab Pariisis 13. detsembril 1957 allkirjastatud väljaandmise Euroopa konventsiooni artikli 9 teist lauset. Viimati nimetatud sätte kohaselt „võib väljaandmisest [...] keelduda, kui taotluse saanud poole pädevad asutused on otsustanud samas kuriteos või kuritegudes kohtumenetlust mitte algatada või see lõpetada“. Konventsiooni seletuskirjas on sellega seoses ette nähtud, et selle sättega peetakse silmas olukorda, kui isiku „suhtes on tehtud“ otsus kohtumenetlust mitte algatada või see lõpetada (vt väljaandmise Euroopa konventsiooni seletuskirja punkt 9 (Pariis, 13.12.1957, Euroopa lepingute seeria nr 24)).
- 60 Seega ei saa käesoleva kohtuotsuse punktis 58 sõnastatud asjaoludel sellele otsusele tugineda, et keelduda raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 3 ette nähtud teise täitmata jätmise aluse põhjal Euroopa vahistamismääruse täitmisest.
- 61 Raamotsuse 2002/584 artikli 4 punktis 3 ette nähtud kolmanda täitmata jätmise aluse kohaselt võib vahistamismäärust täitev õigusasutus keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest, kui tagaotsitava suhtes on liikmesriigis seoses samade tegudega langetatud lõplik kohtuotsus, mis ei võimalda menetlust jätkata.
- 62 Sellega seoses piisab, kui märkida, et seda täitmata jätmise alust ei saa sellises asjas nagu käesolev kohaldada, kuna selle kohaldamise tingimused ei ole täidetud.
- 63 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb järelikult esimesele kuni neljandale küsimusele vastata, et raamotsuse 2002/584 artikli 3 punkti 2 ja artikli 4 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et sellisele prokuratuuri otsusele nagu põhikohtuasjas kõnealune Ungari keskuurimisbüroo otsus lõpetada tundmatu toimepanija suhtes läbi viidud uurimine, mille käigus kuulati isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, üle üksnes tunnistajana, ilma et tema suhtes oleks kriminaalmenetlus läbi viidud ja see otsus tehtud, ei saa tugineda selleks, et keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest nendest sätetest emma-kumma alusel.

Kohtukulud

- 64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

- 1. Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK) artikli 1 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusasutus on kohustatud vastu võtma otsuse iga talle edastatud Euroopa vahistamismääruse kohta, isegi kui selles liikmesriigis on juba tehtud otsus varasema Euroopa vahistamismääruse kohta sama isiku suhtes ja seoses samade tegudega, kuid teine Euroopa vahistamismäärus on tehtud üksnes seetõttu, et vahistamismääruse teinud liikmesriigis on tagaotsitav isik süüdistatavana kohtu alla antud.**
- 2. Raamotsuse 2002/584 (muudetud nõukogu raamotsusega 2009/299) artikli 3 punkti 2 ja artikli 4 punkti 3 tuleb tõlgendada nii, et sellisele prokuratuuri otsusele nagu põhikohtuasjas kõnealune Ungari keskuurimisbüroo otsus lõpetada tundmatu toimepanija suhtes läbi viidud uurimine, mille käigus kuulati isik, kelle suhtes on tehtud Euroopa vahistamismäärus, üle**

üksnes tunnistajana, ilma et tema suhtes oleks kriminaalmenetlus läbi viidud ja see otsus tehtud, ei saa tugineda selleks, et keelduda Euroopa vahistamismääruse täitmisest nendest sätetest emma-kumma alusel.

Allkirjad